

sparekassene
sparekassene

Offentliggjøring av finansiell
informasjon etter
kapitalkravsforskriften

Basel II PILAR III

31.12.2013

Innholdsfortegnelse

1	BASEL II – KAPITALDEKNINGSREGLER.....	3
1.1	Introduksjon til kapitaldekningsreglene.....	3
2	ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV	4
2.1	Ansvarlig kapital	4
2.2	Kapitalkrav	5
3	STYRING OG KONTROLL AV RISIKO.....	5
3.1	Innledning.....	5
3.2	Organisering og ansvar.....	6
3.3	Risiko- og kapitalstyring.....	7
4	REGULATORISK KAPITAL (PILAR I)	8
4.1	Kredittrisiko - Standardmetoden.....	8
4.2	Operasjonell risiko – Basismetoden	13
5	TILLEGGSKAPITAL (PILAR II).....	14
5.1	Innledning om metodevalg ved beregning av tilleggskapital (ICAAP).....	14
5.2	Kredittrisiko	14
5.3	Likviditetsrisiko	14
5.4	Markedsrisiko	15
5.4.1	Egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljen.....	16
5.4.2	Renterisiko utenfor handelsporteføljen.....	16
5.5	Forretnings-, omdømme- og strategisk risiko	17
6	OPPSUMMERING.....	17

1 BASEL II – KAPITALDEKNINGSREGLER

1.1 Introduksjon til kapitaldekningsreglene

Dette dokumentet gir en presentasjon av risiko- og kapital situasjon i Spareskillingsbanken. Dokumentet skal dekke de spesifikke krav om offentliggjøring av finansiell informasjon (Pilar III) som pålegges banken i kapitaldekningsregelverket (Basel II).

Kapitaldekningsregelverket baseres på tre pilarer:

Pilar I: Minimumskrav til ansvarlig kapital

De metodene som banken bruker ved beregning av minimumskravene for henholdsvis kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko er vist i figuren nedenfor

Type risiko	Valgt metode
Kredittrisiko	Standardmetoden
Markedsrisiko	Standardmetoden
Operasjonell risiko	Basismetoden

Pilar II: Vurderingen av samlet kapitalbehov og individuell tilsynsmessig oppfølging

Banken skal ha en prosess for å vurdere samlet kapitalbehov i henhold til vedtatt risikoprofil samt en strategi for å vedlikeholde sitt kapitalnivå. Tilsynsmyndighetene skal overvåke og evaluere bankens interne vurdering av kapitalbehov og tilhørende strategi. Tilsynet skal sette i verk passende tiltak dersom de ikke anser prosessen for å være tilfredsstillende.

Pilar III: Institusjonenes offentliggjøring av informasjon

Formålet med Pilar III er å supplere minimumskravene i Pilar I og den tilsynsmessige oppfølgingen i Pilar II. Pilar III skal bidra til økt markedsdisiplin gjennom krav til offentliggjøring av informasjon som gjør det mulig for markedet, herunder analytikere og investorer, å vurdere bankens risikoprofil og kapitalisering samt styring og kontroll.

Informasjonen skal offentliggjøres og oppdateres minimum årlig. For øvrig er banken pålagt å offentliggjøre informasjon som anses egnet til å påvirke beslutningen til brukere av informasjonen i forbindelse med økonomiske forhold, senest 30 dager etter at banken er eller burde vært klar over forholdet. Informasjonen skal offentliggjøres på internett, og skal være tilgjengelig i minst fem år fra tidspunkt for offentliggjøring.

Spareskillingsbanken inngår ikke i rapporteringspliktig konsern slik at all rapportering er på banknivå.

Alle tall er pr 31.12 og oppgis i hele tusen dersom ikke annet er opplyst.

2 ANSVARLIG KAPITAL OG KAPITALKRAV

Bankens ansvarlige kapital består kun av ren kjernekapital. Ved beregning er det tatt hensyn til fradrag, tillegg og begrensninger i henhold til kapitalkravforskriftens definisjoner. Beregningene viser at banken er godt rustet til å møte økte kapitalkrav.

2.1 Ansvarlig kapital

Beregningsgrunnlag, ansvarlig kapital og kapitaldekning pr 31.12.2013.

Ansvarlig kapital:	2013	2012
Sparebankens fond	839.761	784.125
Gavefond	4.425	4.500
Sum balanseført egenkapital	844.186	788.625
Fradrag:		
Immaterielle eiendeler	-12.257	-4.888
Overfinansiering pensjonsforpliktelser	-5.641	-4.647
Fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-28.619	-19.292
Sum fradrag	-46.517	-28.827
Ren kjernekapital	797.669	759.798
Tilleggs kapital	0	0
Netto ansvarlig kapital	797.669	759.798
Risikoveid beregningsgrunnlag:		
Kredittrisiko	3.648.810	3.552.271
Operasjonell risiko	261.750	244.672
Markedsrisiko	0	0
Fradrag i beregningsgrunnlaget:		
Nedskrivning grupper av utlån	-10.500	-9.300
Fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner	-28.619	-19.292
Sum fradrag	-39.119	-28.592
Totalt beregningsgrunnlag	3.871.441	3.768.351
Kapitaldekning	20,60 %	20,16 %

2.2 Kapitalkrav

Minimumskrav til ansvarlig kapital under Pilar I

Engasjementskategorier:	2013	2012
Stater og sentralbanker	0	0
Institusjoner	14.778	8.300
Foretak	38.559	45.729
Massemarkedsengasjementer	13.954	14.472
Pantsikkerhet i bolig- og næringseiendom	183.883	169.279
Forfalte engasjementer	1.973	262
Høyrisiko-engasjementer	0	0
Obligasjoner med fortrinnsrett	2.736	1.197
Andeler i verdipapirfond	6.413	5.070
Øvrige engasjementer	29.608	39.874
Kapitalkrav kredittrisiko	291.905	284.183
Kapitalkrav markedsrisiko 1)	0	0
Kapitalkrav operasjonell risiko 2)	20.940	19.574
Fradrag i kapitalkrav	-3.130	-2.287
Totalt kapitalkrav under pilar 1	309.715	301.470
Faktisk ansvarlig kapital	797.669	759.798

- 1) Banken har ikke engasjementer som medfører kapitalkrav for markedsrisiko.
- 2) Banken benytter basismetoden for beregning av krav til ansvarlig kapital som skal dekke den operasjonelle risiko. Beregningsgrunnlaget i basismetoden er 15 % av gjennomsnittlig inntekt ved regnskapsårets slutt de tre siste år multiplisert med 12,5. Inntektsposter som medtas i beregningsgrunnlaget følger av § 42-1 i kapitalkravsforskriften.

3 STYRING OG KONTROLL AV RISIKO

3.1 Innledning

God risiko- og kapitalstyring er et sentralt virkemiddel i bankens verdiskapning. Styret i Spareskillingsbanken har en målsetting om at bankens risikoprofil skal være lav til moderat.

Banken har ved utarbeidelse av styringsdokumenter tatt utgangspunkt i Finanstilsynets moduler på de ulike områder.

Risiko- og kapitalstyringen i Spareskillingsbanken tar utgangspunkt i overordnet strategi hvor ønsket risikonivå er angitt. Det er videre utarbeidet delstrategier og policydokument for de ulike risikoområder i banken. Strategidokumentene revurderes minst årlig i sammenheng med bankens strategiprosess.

I forbindelse med risikostyringen og intern kontroll gjennomgås alle vesentlige deler av bankens virksomhet. Med utgangspunkt i risikoen knyttet til den enkelte del av virksomheten iverksettes nødvendige kontrolltiltak for å forvise oss om at arbeidsprosesser og rutiner utføres innenfor en akseptabel risiko.

Banken eksponeres for ulike typer risiko. De viktigste er:

Kredittrisiko	Er risikoen for tap som følge av at kunder eller andre motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser og at stilte sikkerheter ikke dekker utestående fordringer.
Likviditetsrisiko	Er risikoen for at banken ikke er i stand til å oppfylle sine forpliktelser og/eller ikke evner å finansiere økning i eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlige økte kostnader.
Markedsrisiko	Er risikoen for tap som følge av endringer i markedspriser på aksjer, renteinstrumenter og valuta.
Operasjonell risiko	Er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.
Strategisk risiko	Er risikoen for tap som følge av feilslåtte strategiske beslutninger eller endringer i lover og regler.
Forretningsrisiko	Er risikoen knyttet til uventede inntekts- og kostnadssvingninger og risikoen kan være knyttet til konjunktursvingninger eller endret kundeadferd.
Renommé risiko	Er risikoen for svikt i inntjening og/eller kapitaltilgang på grunn av sviktende tillit og omdømme i markedet.

3.2 Organisering og ansvar

Risikostyringsfunksjonen bør være organisert slik at den sikrer gjennomføringen av bankens retningslinjer for risikoprofil og styring av risiko. Ansvar for og gjennomføring av bankens risikostyring og kontroll er delt mellom bankens styre, ledelse og operative enhet.

Styret

Bankens styre har ansvar for å sørge for at banken er tilstrekkelig kapitalisert ut fra regulatoriske krav, samt påse at banken har en ansvarlig kapital som er tilstrekkelig ut fra ønsket risiko og bankens virksomhet. Styret skal godkjenne og regelmessig vurdere retningslinjer for å påta banken risikoer.

Styret skal fastsette de overordnede rammer, gi fullmakter og sørge for at det utarbeides retningslinjer for risikostyringen i banken, herunder etiske retningslinjer.

Adm. banksjef

Har ansvaret for implementering av risikostyringen og at risikoeksponeringen overvåkes og rapporteres til styret. Adm. banksjef er videre ansvarlig for delegering av fullmakter.

Avdelingsledere

Den enkelte leder skal ha nødvendig kunnskap om vesentlige risikoforhold innenfor eget område. De har ansvar for å styre risiko og sikre god intern kontroll innenfor egen avdeling i tråd med bankens vedtatte risikoprofil. Avdelingslederne avgir årlig en oppsummerende vurdering av internkontrollen der det rapporteres oppover i organisasjonen om statusen på internkontrollen innenfor den enkeltes ansvarsområde. Rapporten danner grunnlaget for forbedringstiltak på identifiserte områder.

Risk Manager

Risk Manager har ansvar for bankens risikostyringsfunksjon.

Controller

Controller har en overvåkingsfunksjon og foretar kontroller og undersøkelser av bankens intern kontroll og styringsprosesser.

Revisor

Banken har ikke intern revisjon, så bankens eksterne revisor utarbeider årlig en uavhengig bekreftelse av bankens risikostyring og intern kontroll.

3.3 Risiko- og kapitalstyring

Strategisk målilde

Risiko- og kapitalstyringen i Spareskillingsbanken tar utgangspunkt i risikonivået slik det framkommer i bankens overordnede strategidokument samt overordnede rammer, fullmakter, instruksjoner og etiske retningslinjer.

Risikostrategier

Gjennom risikostrategiene fastsetter styret ønsket risikoprofil ved etablering av rammer og måltall for de ulike risikoområdene. Strategidokumentene oppdateres minimum årlig.

Risiko

Identifisering og styring av risiko er en kontinuerlig prosess som er integrert i både strategi- og budsjettprosessen. Vesentlige risikoer skal om mulig kvantifiseres gjennom forventet tap og med tilhørende behov for økonomisk kapital både under en normalsituasjon og under stresstesting.

Stresstesting

I forbindelse med vurdering av kapitalbehov gjennomføres stresstester for å analysere hvordan negative hendelser påvirker resultatet, balansen og kapitaldekningen i banken. Stresstestene gjennomføres på områdene kreditt, likviditet og marked.

Kapitalstyring

En aktiv kapitalstyring er viktig for å sikre banken soliditet over tid. Dette gjøres ved å framskrive bankens finansielle utvikling de neste tre år fram i tid under normale forhold, og en annen

framskriving der det tas hensyn til et alvorlig økonomisk tilbakeslag over minimum tre år. Ut fra en slik analyse vil bankens ledelse og styre ha et grunnlag for å vurdere kapitalbehovet framover.

Oppfølging, overvåking og rapportering

Alle avdelingsledere er ansvarlig for den daglige risikostyringen innenfor eget ansvarsområde, og de skal påse at risikoeksponeringen er innenfor de rammer som er besluttet av styret og adm. banksjef.

Compliance (etterlevelse)

Banken er opptatt av å ha gode prosesser for å sikre etterlevelse av lover, forskrifter, standarder og interne retningslinjer.

Den overordnede risikoeksponeringen og risikoutvikling følges opp gjennom periodiske rapporter til styret.

4 REGULATORISK KAPITAL (PILAR I)

4.1 Kredittrisiko - Standardmetoden

Definisjon

Kredittrisiko defineres som risikoen for tap som følge av at kunder eller andre motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser og at stilte sikkerheter ikke dekker utestående fordringer.

Styring og kontroll

Kredittrisiko styres gjennom egne styringsdokumenter for kredittområdet og bevilgningsreglement.

Styret gjennomgår årlig bankens kredittstrategi og bevilgningsreglement for utlånsvirksomheten. Ut fra fastsatt kredittstrategi defineres bankens kredittpolicy og det fastsettes overordnede mål for eksponering knyttet til portefølje, bransje og enkeltkunder. Samlet danner dette grunnlaget for fastsettelse av ønsket risikoprofil. Gjennom bevilgningsreglementet delegeres kredittfullmakt til adm. banksjef og ass. banksjef innenfor visse rammer. Adm. banksjef har videre delegert bevilgningsfullmakter.

Kompetente medarbeidere som har analytiske evner og god innsikt i risikoelementer knyttet til kunden er en viktig forutsetning for at banken skal kunne styre risikoen i utlånsporteføljen. Det er avdelingsleder utlån som har ansvar for å sørge for at medarbeiderne innen kredittområdet har nødvendig kompetanseutvikling.

Det skal normalt ikke ytes kreditt der kunden ikke har to alternative muligheter for tilbakebetaling, det vil si både tilstrekkelig betjeningsevne og sikkerhetsdekning.

Bankens portefølje av rentebærende verdipapirer påfører også banken kredittrisiko. Styret gjennomgår årlig bankens markedsstrategi hvor det fastsettes rammer for eksponering i rentebærende verdipapirer.

Verd Boligkreditt AS

Banken eier sammen med 8 andre sparebanker boligkreditselskapet Verd Boligkreditt AS (Verd). Selskapet har konsesjon til å utstede obligasjoner med fortrinnsrett, og banken har overført deler av

utlånsporteføljen til Verd. Saldo på overført portefølje pr 31.12.13 er på kr 797,9 mill, mens den pr 31.12.12 var på kr 748,4 mill. Utviklingen i tallene må ses i sammenheng med dette.

Kreditteksponering

Tabellene nedenfor viser bankens totalengasjement mot kunder fordelt på akkumulert risikoklasse, engasjementstype (næring/privat) og geografi. Løpetidstabell viser gjenstående løpetid for utlån, garantier og ubenyttet bevilgning. Alle beløp oppgis i hele tusen kroner.

Samlet engasjementsbeløp

Beløpene er oppgitt uten hensyn til eventuell sikkerhetsstillelse.

Risikoklassifisering

Banken tok i 2013 i bruk nye modeller for risikoklassifisering av utlånsporteføljen. Modellene benyttes av flere andre frittstående sparebanker i Norge.

Det beregnes en misligholdssannsynlighet neste 12 måneder for den enkelte kunde basert på kjente data. For næringsengasjementer er dette regnskap og betalingshistorikk m.m. For privatpersoner er det betalingshistorikk, innskudd og utlån m.m.

Hele porteføljen klassifiseres månedlig og kundene gis en risikoklasse fra A-K, hvor A er best. Risikoklasse K består av lån som er misligholdt over 90 dager, lån med individuelle nedskrivninger og lån til selskaper/personer som er gått konkurs. Systemet muliggjør en overvåking av risikoutviklingen i utlånsporteføljen.

Modellene er også integrert i bankens saksgangssystem, og er en del av kredittvurderingen av kunder. Bankens prising av utlån skal normalt gjenspeile risikoen knyttet til engasjementet.

	Risikoklasse	Misligholdssannsynlighet
Lav risiko	A - D	0,00 % - 0,75 %
Middels risiko	E - G	0,75 % - 3,00 %
Høy risiko	H - J	3,00 % =>
Mislighold	K	

Sikkerhetsdekning er ikke hensyntatt i risikoklassifiseringen under. Grunnet overgang til nye modeller har vi ikke sammenligningstall fra 2012.

Pr 31.12.13	Utlån	Garantier	Ubenyttet kreditt	Individuelle nedskrivninger	Totalt	
Lav risiko	4.975.579	183.988	424.773	0	5.584.340	79 %
Middels risiko	949.343	43.184	81.337	0	1.073.864	15 %
Høy risiko	219.516	8.516	8.071	0	236.103	4 %
Mislighold mv	31.607	20	3.118	-8.358	26.387	0 %
Ikke klassifisert	121.549	2.010	6.046	0	129.605	2 %
Totalt	6.297.594	237.718	523.345	-8.358	7.050.299	100 %

Gjennomsnittlig engasjementsbeløp er her definert som inngående beløp 2013 + utgående beløp 2013 dividert på to.

	Utlån		Garantier		Ubenyttet kreditt	
	2013	Gj snitt	2013	Gj snitt	2013	Gj snitt
Primærnæringer	6.180	8.663	0	0	7.888	5.892
Industri og bergverk	4.792	5.050	400	400	1.708	2.493
Kraftforsyning / Bygg- og anlegg	194.821	195.403	44.625	41.016	42.013	50.061
Varehandel	16.665	28.390	17.424	41.111	8.682	9.542
Overnattings- og serveringsvirksomhet	27.025	26.749	3.618	4.004	6.824	7.269
Transport, informasjon og kommunikasjon	19.779	23.167	470	1.411	1.767	2.477
Finansierings- og forsikringsvirksomhet	6.555	11.803	0	0	0	5.018
Omsetning og drift av fast eiendom	633.445	650.045	39.991	39.365	23.815	16.583
Tjenesteytende næringer ellers	120.621	109.588	7.381	9.139	59.867	33.619
Sum næringskunder	1.029.873	1.058.854	113.909	136.446	152.564	132.951
Personkunder	5.267.721	5.137.383	123.809	123.945	370.781	406.757
Totalt	6.297.594	6.196.237	237.718	260.391	523.345	539.708

Brutto engasjementer fordelt på geografiske områder:

Utlån	2013		2012	
	Egen kommune	4.640.800	74 %	4.535.376
Nabokommuner	732.772	12 %	684.541	11 %
Landet for øvrig	905.581	14 %	856.713	14 %
Utlandet	18.441	0 %	18.249	0 %
Totalt	6.297.594	100 %	6.094.879	100 %

Garantier	2013		2012	
	Egen kommune	178.915	75 %	216.240
Nabokommuner	36.195	15 %	42.850	15 %
Landet for øvrig	22.608	10 %	23.973	9 %
Utlandet	0	0 %	0	0 %
Totalt	237.718	100 %	283.063	100 %

Gjenstående løpetid for engasjementene:

Engasjementstype:	Uten forfall	Under 3 mnd	3 - 12 mnd	1 - 5 år	Over 5 år	Totalt
Utlån til kunder	0	1.118.808	161.963	819.983	4.196.840	6.297.594
Garantier	0	5.991	5.290	55.086	171.351	237.718
Ubenyttet bevilgning	523.345	0	0	0	0	523.345
Totalengasjement	523.345	1.124.799	167.253	875.069	4.368.191	7.058.657

Nedskrivninger på utlån og garantier

Utlån til kunder vurderes til amortisert kost. Etableringsgebyrer som belastes kunden ved låneopptak, resultatføres direkte ved opprettelsen av låneengasjementet. Alle engasjementer blir fulgt opp ved månedlig gjennomgang av restanselister og overtrekkslister. Tapsutsatte engasjementer samt misligholdte lån vurderes fortløpende, og minimum en gang pr kvartal.

Et engasjement anses som misligholdt når kunden ikke har betalt forfalt termin på utlån innen 90 dager etter forfall, eller når overtrekk på rammekreditt eller innskuddskonti ikke er inndekket som avtalt innen 90 dager etter at rammekreditten ble overtrukket. Tapsutsatte lån er lån som ikke er misligholdt, men hvor kundens økonomiske stilling innebærer sannsynlighet for tap på et senere tidspunkt. Konstaterte tap på engasjementer er tap som regnes som endelige.

Individuelle nedskrivninger på lån foretas i de tilfeller hvor det foreligger objektive bevis for verdifall. Verdifallet må være et resultat av en eller flere hendelser intruffet etter første gangs bokføring. Nedskrivningen beregnes som differansen mellom utlånets bokførte verdi og nåverdien av estimerte framtidige kontantstrømmer, neddiskontert med lånets effektiv rente.

Det skal foretas en vurdering av om det foreligger objektive bevis for verdifall enkeltvis på alle utlån som anses å være vesentlige. Vesentlige og spesielt utsatte engasjementer gjennomgås kvartalsvis. Når det gjelder vurdering av sikkerhet på panteobjekt ved individuelle nedskrivninger, verdsettes disse til antatt virkelig verdi på forventet tidspunkt for realisasjon eller egen overtagelse av sikkerhet.

Objektive bevis for at en gruppe av utlån har verdifall omfatter observerbare data som fører til en målbar reduksjon i estimerte fremtidige kontantstrømmer fra utlånsgruppen. Gruppevis nedskrivninger omfatter bankens vurdering av grunnlaget for verdifall på grupper av utlån med tilnærmet like risikoegenskaper. Ved vurdering av nedskrivning på grupper er bankens utlån delt i personkundemarkedet og bedriftsmarkedet.

Kreditt og forringelsesrisiko

Nedenfor fremkommer samlet engasjementsbeløp fordelt på misligholdte engasjementer og øvrige tapsutsatte engasjementer. Videre fremkommer oversikt over balanseførte og resultatførte tap inneværende år.

Misligholdte engasjement og øvrig tapsutsatte lån fordelt på kundegrupper og bransjer:

Brutto engasjement mislighold og tapsutsatte	Misligholdte engasjement	Herav ind. nedskr	Øvrig tapsutsatte	Herav ind. nedskr
Kraftforsyning / Bygg- og anlegg	841	670	5.382	3.700
Omsetning og drift av fast eiendom	0	0	21.219	3.988
Sum Næring	841	670	26.601	7.688
Personmarked	5.203	0	0	0
Sum engasjement	6.044	670	26.601	7.688

Brutto misligholdte og øvrig tapsutsatte engasjement fordelt på geografisk område:

	Misligholdte engasjement	Øvrig tapsutsatte
Kristiansand m/nabokommuner	4.918	26.601
Øvrige geografiske områder	1.126	0
SUM	6.044	26.601

Nedskrivninger fordelt på personmarked og bedriftsmarked:

Individuelle nedskrivninger 2013:	Person-marked	Bedrifts-marked	Totalt
Individuelle nedskrivninger 01.01.	811	4.560	5.371
Amortiseringseffekt	-7	863	856
+ Økning i nedskrivning på engasjementer hvor det tidligere er foretatt ind. nedskrivning	0	0	0
+ Nye individuelle nedskrivninger	0	2.935	2.935
- Konstaterte tap i perioden	-608	0	-608
- Tilbakeføring av tidligere års nedskrivninger	-196	0	-196
Sum individuelle nedskrivninger 31.12.	0	8.358	8.358

Gruppenedskrivninger 2013:	Person-marked	Bedrifts-marked	Totalt
Gruppenedskrivninger 01.01.	2.400	6.900	9.300
Periodens endring i gruppenedskrivninger	900	300	1.200
Sum gruppenedskrivninger 31.12.	3.300	7.200	10.500

Resultatført tap fordelt på personmarked og bedriftsmarked:

Netto resultatført tap 2013:	Person- marked	Bedrifts- marked	Totalt
Periodens endring i individuelle nedskrivninger	-804	2.935	2.131
+/- Amortiseringseffekt	0	1.040	1.040
+ Periodens endring i gruppenedskrivninger	900	300	1.200
+ Konstaterte tap på eng. som tidligere er nedskrevet	608	0	608
+ Konst. tap på eng. som tidligere ikke er nedskrevet	1.198	0	1.198
- Innbetalt på tidligere perioders konstaterte tap	-39	0	-39
Sum tap på utlån og garantier	1.863	4.275	6.138

Bruk av ratingbyråer

SpareSkillingsbanken anvender ikke ratingbyråer eller eksportkreditbyråer ved kapitalvurderingen.

Sikkerheter

Hovedtyper av pant som benyttes ved fastsettelse av kapitalkravet er pant i bolig og fritidsbolig. Ved fastsettelse av forsvarlig verdigrunnlag legges sikkerhetens markedsverdi til grunn.

Brutto engasjement med pant i bolig er på kr 5,8 mrd, hvorav kr 5,3 mrd er vektet med 35 % i samsvar med gjeldende regelverk.

4.2 Operasjonell risiko – Basismetoden

Definisjon

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser.

Styring og kontroll

Styring og kontroll av operasjonell risiko omfatter:

- Overordnet risikostyring og kontroll
- Operativ styring og kontroll

Bankens styring og kontroll med operasjonell risiko inngår som en viktig del bankens arbeid knyttet til risikostyring og intern kontroll. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll av operasjonell risiko er bankens årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlaget for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer.

Det operative ansvaret for styring og kontroll av operasjonell risiko og således også kvaliteten i bankens drift, ligger hos den enkelte avdelingsleder. Det er etablert rutiner for registrering av operasjonelle tap.

5 TILLEGGSKAPITAL (PILAR II)

5.1 Innledning om metodevalg ved beregning av tilleggskapital (ICAAP)

Spareskillingsbanken benytter standardmetoden for kredittrisiko og basismetoden for operasjonell risiko ved beregningen av kapitalkrav.

Med dette som bakgrunn har Spareskillingsbanken valgt en enkel og mindre teoretisk metode for beregning av økonomisk kapital, hvor en kombinasjon av kvalitative og kvantitative vurderinger av de ulike risikoer som ikke inngår i minimumskravet legges til grunn.

Nedenfor gjennomgås de ulike risikoer og de elementer som vurderes i forbindelse med eventuell tilleggskapital. Vurderingene gjøres ut fra en normalsituasjon, og det lages fremtidsscenarioer knyttet til alvorlige økonomiske tilbakeslag over tid.

5.2 Kredittrisiko

Definisjon

Kredittrisiko defineres som risikoen for tap som følge av at kunder eller motparter ikke har evne eller vilje til å oppfylle sine forpliktelser og at stilte sikkerheter ikke dekker utestående fordringer.

Styring og kontroll

Styring og kontroll av kredittrisiko er beskrevet under punkt 4.1.

Motpartsrisiko er primært knyttet til utlåns- og garantiporteføljen, men også til verdipapirbeholdningen i sertifikater, obligasjoner, aksjer og andeler i verdipapirfondsandeler, samt til innskudd i andre finansinstitusjoner.

Restrisiko i kredittrisikoen er risikoen for at sikkerheter det tas hensyn til ved fastsettelse av kapitalkravet for kredittrisiko er mindre effektive enn forventet. Under dette punktet vurderes kapitalbehovet ut fra et verdifall på eiendommer på 30 %.

Kapitalbehov for konsentrasjonsrisiko i kredittrisikoen baseres på

- geografiske forhold
- store engasjement
- næringer

Det utføres stressscenarioer der bankens tapsprosent økes vesentlig over tid, og økonomisk kapital vurderes ut fra beregnet kapitalbehov.

5.3 Likviditetsrisiko

Definisjon

Likviditetsrisiko er risikoen for ikke å være i stand til å oppfylle sine forpliktelser og/eller ikke evne å finansiere økning i eiendeler, herunder ønsket vekst, uten vesentlige økte kostnader.

Styring og kontroll

Styringen av likviditetsrisiko tar utgangspunkt i fastlagt strategi, og likviditetsrisiko styres på overordnet nivå etter en rekke parametere, hvor Finanstilsynets likviditetsindikatorer, Liquidity Coverage Ratio (LCR), Likviditetsbufferindikator (LBI) og bankens innskuddsdekning er blant de vesentligste.

Banken finansierer sin virksomhet gjennom innskudd fra kunder, gjeld stiftet ved utstedelse av verdipapirer og egenkapital. Det søkes å oppnå en innskuddsstruktur med mange mindre innskudd da banken ikke skal gjøre seg avhengig av store enkeltinnskudd. Når det gjelder innlånskilder for øvrig, legger banken vekt på diversifisering hvor så vel långivere, perioder og instrumenter inngår. Banken legger vekt på at likviditetsrisikoen skal være moderat.

Bankens fundingskilder

Innskudd fra kunder er bankens viktigste fundingkilde. Innskuddsdekningen, målt som innskudd i prosent av brutto utlån, var pr. 31.12.2013 på 87,7 %.

Banken har vært med på etablering av Verd Boligkreditt AS, og saldo på overført portefølje pr 31.12.13 er på 797,9 mill. Ytterligere overføring av portefølje vil kunne tilføre banken likviditet.

Banken benytter tidvis låneadgangen i Kredittforeningen for Sparebanker samtidig som banken også legger ut egne verdipapirer.

Forfallsstruktur:	2014	2015	2016	2017	2018
Obligasjonsgjeld	0	200 mill	200 mill	200 mill	300 mill
Sertifikatgjeld	150 mill	0	0	0	0
Gjeld til andre kredittinstitusjoner	0	50 mill	0	0	0

Bankens likviditet

Likviditetssituasjonen i banken er tilfredsstillende.

Det utføres månedlige stressberegninger på likviditetsområdet, og beregningene gjøres under følgende forhold:

- Ordinær drift med markedskrise,
- Drift med bankrelatert krise
- Samt en situasjon med en kombinasjon av markedskrise og bankrelatert krise.

Kapitalbehovet fastsettes til beregnet kostnad ved å skaffe tilstrekkelig funding under det scenarioet som gir høyest kostnad.

5.4 Markedsrisiko

Definisjon

Markedsrisikoen er risikoen for tap som skyldes endringer i rente, aksje-/verdipapirkurser og valutakurser. Markedsrisiko oppstår hovedsakelig i forbindelse med rente- og valutahandel, bankens investeringer i verdipapirer og som følge av fundingaktiviteten.

Styring og kontroll

Markedsrisiko styres og overvåkes med bakgrunn i rammer vedtatt av styret og i henhold til gjeldende forskrifter. Markedsstrategien gjennomgås og revideres årlig.

I banken er markedsrisiko svært begrenset, med bakgrunn i:

- Banken har den vesentlige andelen av innskudd og utlån i flytende rente
- Bankens eksponering i egenkapitalmarkedet er ubetydelig
- Bankens transaksjoner i valuta er uvesentlig

5.4.1 Egenkapitalposisjoner utenfor handelsporteføljen

Banken har ikke handelsportefølje. Strategiske plasseringer i samarbeidspartnere klassifiseres som anleggsmidler, mens andre aksjer og andeler klassifiseres som øvrige omløpsmidler. Omløpsmidler vurderes etter laveste verdis prinsipp. Anleggsmidlene som ikke er børsnoterte nedskrives dersom virkelig verdi er lavere enn bokført verdi og verdifallet ikke ventes å være forbigående.

Aksjer og andeler pr 31.12.2013	Anskaffelses kost	Bokført verdi	Virkelig verdi
Omløpsportefølje, børsnoterte	10.382	9.801	10.082
Omløpsportefølje, unoterte	80.175	80.162	81.607
Anleggspportefølje, børsnoterte	674	674	2.131
Anleggspportefølje, unoterte	61.245	61.245	79.165
SUM aksjer og andeler	152.476	151.882	172.985
Netto realisert gevinst (+) / tap(-)		2.956	

Banken benytter regnskapsreglene etter Regnskapsloven med tilhørende Årsregnskapsforskrift for banker mv, og urealiserte gevinster er ikke regnskapsført.

5.4.2 Renterisiko utenfor handelsporteføljen

Renterisikoen oppstår som følge av at de enkelte eiendels- og gjeldspostene har ulik gjenstående rentebindingstid. Bankens styre har vedtatt rammer for renterisikoen.

I Spareskillingsbanken er den vesentlige andelen av renterisikoen knyttet til fastrenteinnskudd fra kunder og til obligasjonsbeholdningen da det på øvrige innskudd og utlån vil kunne gjøres parallelle renteskift. Bankens renterisiko er å anse som lav.

Verdifall på bankens obligasjonsportefølje vil normalt være knyttet til endringer i rentekurven, men vi så under finanskrisen at økning i spreaden på disse papirene medførte verdifall som i etterkant er reversert i sin helhet. Verdifallet på obligasjoner som ikke skyldes motpartsrisiko (inngår i kredittrisikoen) vurderes under kapitalbehovet på dette punkt.

Banken har relativt høy egenkapital, og det er også diverse andre ikke rentebærende posisjoner i balansen. Det beregnes et tapspotensiale ved 2 % parallellforskyvning over hele rentekurven som inngår i vurderingen av kapitalbehovet.

Banken er i en situasjon der den vil tjene på en renteoppgang.

5.5 Forretnings-, omdømme- og strategisk risiko

Banken er eksponert mot følgende vesentlige risikoer i tillegg til de som er gjennomgått i det overstående.

Forretningsrisiko:

Denne risikoen defineres som uventede inntekts- eller kostnadssvingninger ut fra andre forhold enn kredittrisiko, markedsrisiko og operasjonell risiko. Risikoen kan opptre i ulike forretnings- eller produktsegmenter og være knyttet til konjunktursvingninger og endret kundeadferd.

Renommérisiko:

Renommérisiko er risiko for svikt i inntjening og/eller kapitaltilgang som følge av sviktende tillit og omdømme i markedet.

Strategisk risiko:

Strategisk risiko handler om uventede tap eller sviktende inntjening på grunn av feilslåtte langsiktige strategiske avgjørelser som for eksempel inntreden i nye markeder eller oppkjøp, samt endringer i lover og regler.

Kapitalbehovet knyttet opp mot disse risikoene vurderes hver for seg ut fra gitte forutsetninger.

6 OPPSUMMERING

Bankens styring og kontroll med risikoområdene inngår som en viktig del bankens arbeid med risikostyring og intern kontroll. Sentralt i bankens overordnede styring og kontroll er bankens årlige vurdering av strategiske risikoer og risikoer knyttet til de ulike forretnings- og støtteprosesser. Denne vurderingen danner grunnlaget for fastsettelse av kontrolltiltak relatert til de identifiserte risikoer slik at banken har en gjenværende risiko som er innenfor de fastsatte rammer.